

hozás valóban az ő életbevágó dolgaival foglalkozik, míg a törvények teljesen félre dobják egész erkölcsi feifogását, addig tisztelet a két legfőbb dolog a parlament és törvények iránt nem lesz meg a népben.

E nélkül pedig ne is beszéljünk konsolidált magyar államról. P—y.

Az autonom vámtarifa.

A magyar és osztrák kormány abban állapodtak meg, hogy az autonom vámtarifa ügyében előbb mindkét kormány szakelődői Bécsben találkozni fognak. Mindenek előtt a megbeszélés tárgyai lesznek maga a modus procedendi valamint az idő beosztása és az anyag megrostálása és csak azután fognak magának a tarifának érdemleges tárgyalásába bocsátkozni.

Magyar részről tegnap délután mint szakelődök Bécsbe utaztak: a kereskedelmi miniszterium részéről Biró Tamás miniszteri tanácsos és Emmerling Vilmos osztálytanácsos s a földmívelési miniszterium részéről Ottlyk Iván osztálytanácsos, végül a pénzügyminiszterium részéről báró Andeánszky István és Marschalkó József osztálytanácsos. A tárgyalások ma csütörtökön veszik kezdetüket Stibrál Ferenc osztályfőnök, mint rangban legidősebb szakelődó elnöke alatt. Stibrál mellé az osztrák kereskedelmi miniszterium részéről Rössler lovag osztálytanácsos és Wimmer lovag miniszteri titkár vannak beosztva.

Katholikus kormány Hollandiában.

Már említettük, hogy Hollandiában a legutóbbi választásoknál a katolikusok nyertek többséget, úgy hogy a mostani liberális miniszteriumnak le kellett mondania. Mint Hágából jelentik, Vilma királynő már meg is bizta a kabinetalakítással Kuypert, a klerikális vezérét, aki különben egyetemi tanár. A katolikusok három tárcazt kapnak, maga Kuypert a miniszterelnökség mellett a kereskedelmi tárca vezetését fogja átvenni.

A porosz lengyelek elnyomása.

Bismarck meghalt, de a politikája tovább él. Erőszakosan, tüzzel vassal vonják bele a németiségbe a birodalom még idegen elemeit, de különösen brutális a germanizálás a lengyelek között. Az iskola is azt szolgálja, a helyett, hogy a maga nemes hivatásának élne. A lengyelek azonban erősen ellentállanak s a küzdelemben beleviszik a gyermekeiket is. A posseni kerületben például sokat panaszolnak a tanítók a miatt, hogy a gyermekekkel semmire sem mennek a német szóval. A vallásórán németül kell beszélniök, de a gyermekek nem felelnek a német kérdésekre s nem készítik el a földadataikat. Ez a szülők parancsára történik. A hatóságok ezzel szemben mindent elkövetnek arra, hogy kieroszakolják az engedelmességet. Egy kerületi tanfelügyelő például azzal fenyegette meg a lakosságot, hogy ha nem akarnak németül tanulni, tizenhat esztendőskorukig kell iskolába járni minden leánynak. Ez persze nagy elkeseredést szült a szülők között s többen már is a bíróságoktól tudakolják, hogy szabad-e a törvény értelmében ilyen retorzióval élni.

Egy rossz viccz

Besseney Ferencz, a szabadelvű párt élcfaragója megkomolyodott s élczek helyett most egy szomorú elégiát irt meg: saját lemondó levelét.

Szomorú dolog az, ha egy egész életében vidám férfiú hirtelen a komolyság pálmájáért kezd versenyezni. Ez már rendes körülmények között a vég kezdetét jelenti; Besseneyi életében a vég végét.

Nála a vég kezdete egy rossz élcz volt: mikor »csak úgy juxból« azt mondta Rakovszkynak, hogy az Adria-részvények harmadrésze Hegedüs miniszter zsebéből kaczerkodik a képviselők önzetlenségével.

A kormánypárt zúgott, az ellenzéken is a harag villámai cikáztak át a hamis hírt terjesztője ellen, mikor végre kiderült, hogy a ledítés szerkesztője Besseney Ferencz, a kitünő humorista. Maga Besseney is úgy adta elő a dolgot, mint egy igen jól sikerült élczet.

A humornak van ugyan pazarabb csillogási módja is, de akkor a kormánypárti képviselők szája mind kényszermosolyra húzódott s kellő erőlködés után sikerült is földerülniök.

Micsoda kitünő viccz! Azt mondani a miniszterről, hogy saját érdekében tart olyan szép dikciókat! S a kormánypárti lapok egymás után hozták: micsoda kitünő viccz!

Ugy látszik azonban, Széll Kálmán és a szabadelvű párt józanabb része nem találta ezt az élczet olyan kitünőnek. A vihar meggyőzte őket, hogy nem olyan emberekre van szüksége a pártnak, a kik a meggyanusítást is élcznek nevezik, hanem munkásokra, nem a Borsszem Jankó, hanem a nép képviselőire.

Megtörtént, hogy Besseney Ferenczcel szemben volt nemzeti párti ellenjelöltjét kérték fel választói a mandátum elvállalására. Ismerve a liberális pártfegyelmet, ez a tény maga is elég hangosan hirdeti, hogy a szabadelvű párt Besseneyt hivatalosan elejtette.

Mivel pedig annak idején megválasztása is hivatalosan történt, a hivatalos elejtés tulajdonképp nem mást jelent, mint hivatalos bukást, még pedig a választások előtt. Ezzel hivatalosan el van ismerve, hogy az annak idején rémjónak talált viccz voltaképp rém-rossz volt.

Besseney ur erre azt mondja a levelében, hogy a szabadelvű párt ujabban letért a szabadelvűség utjáról.

Erre már valószínűleg a liberális lapok is el fogják ismerni, hogy rossz, nagyon rossz viccz.

Bánatosan zengő búcsuleveléből, mely a vesztett mandátumot siratja, közöljük a következőket:

A mai napon a szabadelvű pártból kiléptem és ezen lépésemnek a következményeit magamra nézve levontam az által, hogy az önök tulnyomó többségének megtisztelő bizalmából három ízben nyert országgyűlési képviselői megbizásról szintén lemondtam.

Midőn ezt becses tudomásukra hozom, egyben kötelességemnek tekintem rámutatni az okokra is, melyek engem ezen elhatározásra indítottak.

Midőn az országgyűlés képviselőházának két nagy pártja, jelesül a régi szabadelvű és a volt nemzetipárt egybeolvadt, helyesebben a volt nemzetipárt a szabadelvű pártba belépett, én a két párt között létrejött kibékülést — annak daczára, hogy a szabadelvűség tekintetében a két párt között nagy elvi ellentétek

elfelejteni — tudomásomra hozta, hogy udvarlója kezét kérte és ő meg is ígérte, hogy őt megvárja. A szive majd megszakadt a boldogságtól s mind a ketten sirtunk örömkönn.

— Milyen nevetséges szokás az embernek az örömet mások előtt mutogatni, — jegyzé meg Lily. — S voltaképen mi okod volt neked úgy elpityeredni.

— Kijelentettem Dora előtt, hogy teljes szivemből örvendek szerencsésén s hogy soha életében méltóbb férjet nem találhatott volna. A tiszta igazat mondtam neki — nagyon szerettem őt.

— Oh te jó Jemima néni — micsoda szentimentális teremtés is vagy te!

— Egy évig voltak már eljegyezve, midőn Harry ajálatot kapott Indiából. Dora vigasztalhatatlan volt, midőn arra gondolt, hogy válni kell egymástól, de életbe vágó volt ránézve az állás elfoglalása — hogy tudta volna őt erről valaki lebeszélni. Én legkevésbé. Így szóltam hozzá: »Menj s bizzál meg bennem, hogy tavolléted alatt örködni fogok Dora felett.« Ő testvérének nevezett engem és megcsókolt a homlokomon . . .

— Ugyan ne hagyj minduntalan abba a beszédet! Esengett Lily testvérének.

— Négy hét múlva el is utazott Harold, hogy magának vagyont szerezzen és Dorát ottár elé vezethesse. Ugyan ne piszkáld szívet nélkül azt a tüzet Lily, fáj már a fejem.

— Nagyon sötét van itt.

— Nagy sötétség szakadt szegény Dórára is, mert az utazást követő első hetekben semmi tudósítást sem kapott Haroldtól.

A szivembe nyilallott a fájdalom, ha ránéztem. Végre is megérkezett az első levél. Megnyugtatót: hogy Harry megelégedett és egészséges. Erősen hiszi — ugymond — hogy nagy jövője lesz ott. »Légy csak türelemmel drága kincsem — irt a többek között — nem sok időbe telik, hogy üzenetemet veszed, hogy gyere utánam és légy a feleségem.«

Mikor a másik levél jött, épp akkor érte őt utól a betegség, a következő posta, mely Indiából jött, már nem találta életben.

A tűz most hirtelen lángra lobbant s fellobogott: Jemima szemei nedvesek lettek a könnytől, Lily mosolyát elfojtva figyelt.

— Levélben értesítettem Haroldot az esetről. Válasza maig is meg van őrizve. Később még egy levelet irtam, mire rendes levelezés indult meg közöttünk, mely tizenegy éve folyik már. Lassan-lassan eltűnt a bű és gond a levelekből, ő azonban nem nőtült meg és sohasem mulasztotta el, hogy tégedet — a kis Babyt, a hogy magunk közt nevezünk mikor ő hozzánk járni kezdett — ne üdvözölte volna. Elettének minden mozzanatáról, minden döntő fordulatról értesültem.

— Es most mint vagyonos, meggazdagodott ember tér vissza hosszú utjáról — re-

begte Lily. — Tudod Jemima, mi lenne most a legtermészetesebb valami a világon?

— Ugyan mi, mondd?

— Hogy ti ketten férj és feleség legyetek, azután fényes fogatot tartsatok és a parkban engem naponta megkocsikáztassatok.

— Hogyne! — szólt Jemima különös mosolygással. — Hagyj fel a tréfával. Nem veszed zokon ugy-e édes Lilym, ha egy kis időre bemegyek a másik szobába a kézimunkával? Itt nagy szemetet csinállok vele.

Megint ketten voltak a szegényesen berendezett szobában. — A bennlevők egyike Harold Ainsle volt.

— Hát csakugyan megismertél volna, — kérde a lányt.

— Hogyne, nem is változtál olyan nagyot. Harold szomoruan mosolygott.

— Ez csak attól van, hogy nagyon megszoktál engemet, Jemima. A hajam már deres. Más a gondolkozásom; más az érzésem. Gondol csak meg, mennyi idő folyt le azóta.

— Valóban nagy ideje.

— India csunyan átalakítja az embert; Anglia olyan különösnek tűnik fel az ember előtt, hogyha onnan visszatér. A tizenkét év előtti Harold és a mai, mily rettenetes nagy különbség!

— Sok tekintetben bizony mi is változáson mentünk keresztül az alatt. Öregbebb lettünk. Szólt Jemima.

állottak fenn a multban — teljesen őszintének tekintetem.

Sajnosan kellett azonban tapasztalnom nem csupán azt, hogy a nagy átalakulás folytán oly elemekkel is szaporodott a liberális párt — tisztelet a kivételeknek — melyeknek politikai szereplése, felfogása és irányja a demokratikus liberális iránytól teljesen eltér; hanem tapasztalnom kellett azt is, hogy a liberális pártban amaz eraje, mely a régi szabadelvű pártban találta gyökerét, mesterségesen mindinkább szűkebb körre szorítva és megbénítva lett.

Ezen egyéni tapasztalatok mellett a demokratikus szabadelvű elemeknek a parlamentből való mesterséges kiszorítására alkotottnak tekintem az *inkompatibilitási törvényt is*.

De azt is tapasztaltam, hogy vannak a párt kebelében olyanok, kik *volt elváratainak a parlamentbe való behozatalára nagyobb súlyt fektetnek, mint a szabadelvű párt irány- és elvi egységének s az ebből folyó kollégialitásnak respektálására.*

Ezt fényesen igazolja nemcsak az a körülmény, hogy egyes megyékben majdnem minden régi liberális párti képviselő ellen a szabadelvű pártnak egy-egy újabb tagja lesz fellépetve, de különösen a velem szemben elkövetett eljárás.

Ugyanis e hó folyamán a kisbecskereki választókerületben fellépett szabadelvű párti programmal egy képviselőjelölt, a ki a multban mint nemzeti párti jelölt ezen kerületben boldogult képviselő elődömmel szemben egy, velem szemben pedig két ízben bukott meg, óriási kisebbséggel és a kit most, a folyó hónapban történt jelölése alkalmával két szabadelvű, előbb nemzeti párti képviselő ajánlott a választóknak megválasztásra.

Azt megérteni nem tudom, hogy a mikor az országgyűlés még együtt van, a mikor az általános választások még kiírva nincsenek és a mikor az egy és ugyanahhoz a párthoz való tartozásnak pártkötelékei még fennállanak, hogy akkor miként lehessen a párt szolidaritásával, a párt kebelében szükséges őszinteséggel és a képviselői kollégialitás követelményével összeegyeztetni azt, hogy egy és ugyanazon szabadelvű párthoz tartozó országgyűlési képviselők egy a parlamenten kívül álló jelölt mellett korteskedjenek, ugyanazon kerületnek szintén szabadelvű párti és még tényleges képviselője, tehát az ő kollégájuk ellen, ha csak erre illetékes helyről biztatást nem nyerne.

Ez az eljárás is még inkább megingatta bennem a kibékülés őszintesége és a szabadelvű párt elvei és irányegysége iránt táplált hitet és mert ezt megingatta és mert én nem alakoskodásból, nem frázisból, hanem meg-

győződésből voltam és vagyok szabadelvű, kiléptem a pártból és lemondtam a képviselői állásról.

Midőn legőszintébb hálámot fejezem ki stb., stb.

Temesvár, 1901. július 21.

Hazafiai tisztelettel:

Bessenyei Ferenc.

Rendőr! Fogjanak meg!

Mulatságos kis eset történt a napokban a budapesti keleti pályaudvaron.

Ült a Nagyváradi felől berobogó vonaton egy elegáns ur, a ki feltűnően igyekezett fagyos nyugalommal szemlélni a világot. Bodor füstököt eregetett a szivarjából s ujságot olvasott.

Ha azonban valaki megfigyelte volna, mit olvas, a következőket tapasztalja vala: Az elegáns ur szeme átsurran mindenféle cikken, csak a rendőri híreket kutatja. Ott figyelmesen átolvassa főleg a sikkasztók krónikáját. »X. 40000 koronával Amerikába szökött és sehol sem találják«. (Oh milyen csodásan ügyes ember lehetett az!) »Y-t a hajón tartóztatták le s megtalálták nála az elemelt 50.000 koronát«. (Pech, ostoba pechje van az embernek . . .) »Z. Az árvapénztárból 75000 koronát sikkasztott, de megbánva tettét, maga jelentette föl magát s a pénzből a még meglevő 74.000 koronát visszaadta«. (Ostoba marha! Hogy lehet ilyen . . .)

Az elegáns ur elsápadva felugrik, aztán zavartan körülnéz s leülve, ismét fagyos nyugalommal tüntetőleg az apró hirdetéseket olvassa. De azért fejében egymást kergetik a rémes szavak: Elfogatás . . . börtön . . . rendőr . . . a rettenetes rendőr . . . rendőr . . .

— Budapest! szól a kalauz s elegáns alakzatunk feltűnő nyugalommal billen le a lépcsőn. Agyában zsong még a szó: rendőr . . . rendőr . . . s egyszerre, hogy magát megnyugtassa, teljes torokból hordár után akar kiáltani.

— Rendőr! Héj rendőr! tör ki belőle a kétségbeesett kifakadás. A körülállók csudálkoznak s két András hivatalos életnagyságban, oda csörrent.

— Tessék, krem ássan.

— Mi . . . csoda? Nem, csak tévedés . . . hordár . . . rendőr helyett . . . azaz hordár helyett . . .

Az elegáns ur elsápad, hebeg; a rend éber őrei rögtön nyakon csipik, a rendőri szobába viszik s rövid vallatás után kiderül a való: az elegáns ur nem más, mint egy rég körözött sikkasztó. Persze, hogy nem jött aztán segítségére hordár, sőt őt hordták át rögtön az ügyészség börtönébe.

De nem ez a lényeges benne, hanem az, hogy a közönség a pompás fogásért megdicsérte a rendőrséget, még pedig ezuttal kellő okkal.

Szóval: ez nem nyári kacsa ám, azért, hogy két András ügyeskedik benne.

UJDONSÁGOK.

Megmérgezett család.

Tegnap délben Kapuczinus-utcán majd egy egész család mérgezés áldozata lett. Hogy miféle mérgezés forog fenn, ez ideig az orvosok még nem tudták megállapítani.

Özv. Farkas Salamonné házában fordult elő az eset. Zöld paszulyt és turós galuskát ebédtek. A zöld paszulyt tejföllel és tejjel készítették el. Valószínűleg a tejföl volt megmérgezve s ebéd után az egész család rosszul lett s alig egy félóra múlva iszonyu kínok között vergődött özv. Farkas Salamonné, második férje Kohn Sámuel városi vámos, Farkas Sámuel kereskedősegéd, Farkas Kálmán mészáros segéd, Farkas József nyomdász segéd és Vári Róza cseléd leány.

Dr. Konrád Béla és dr. Gerő Sándor részesítette őket az első orvosi segélyben, majd dr. Berkovits Miklós és Munk Béla dr. is megérkeztek, hogy a borzasztó kínokat szenvedő család segítségére legyenek.

Rögtön a friss levegőre vitték őket s most is valamennyien kint ápolják őket. Az orvosi vélemény szerint komoly veszély nincsen.

Hogy a mérgezést a paszuly okozta, abból állapították meg, hogy Vári Róza cseléd lány is rosszul lett, aki csak ebből az ételből evett. A veszedelmes eledelt most vegyelemezni fogják, hogy vajjon nem forog-e fenn szándékosági eset?

Hirt adtak azonnal a rendőrségnek is s nyomban megindították a vizsgálatot. Kihallgatták a megmérgezett család minden egyes tagját, kik a körülményre nézve semmiféle felvilágosítást nem tudnak adni, csak iszonyu kinjaikról panaszkodnak. Az ételhez kevert tejfölk és tejet a piacon vették s lehet, hogy az egész eset csak a véletlen következménye, de nincs kizárva az sem, hogy büntény forog fenn.

Ezt majd a megindított vizsgálat lesz hivatalosan kideríteni.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Jul. 28. Az iparos ifjak dalestélye Karger Sándor vendéglőjében.

Jul. 28. A tornakör társas kirándulása Remeczre.

Aug. 4. Az ev. egyházi énekkar dalestélye a Sporttéren.

* A város kárpótlása. Nagyváradi városa, az új törvény alapján kárpótlást nyer az államtól, a bor, sör stb. fogyasztási adó után. A folyó év első felére már kiutalt a pénzügyminiszter 11267 korona összeget.

* Tézene. A 37. József ezred zenekara ma, csütörtökön este 6 órától 7-ig a Szent László-téren játszik.

— En is rögtön rád ismertem — felelt Harold. — Csak a nővéred megpillantása támasztotta bennem azt az érzelmet, hogy olyan öreg vagyok, mint Matuzsálem. O akkor még kicsiny gyerek volt, most pedig élénken emlékeztem arra, akit szeretnék, de nem tudok felejtani.

— Egy férfinál a kor sohasem jön annyira tekintetbe. A férfi mindig annyi idős, a mennyinek érzi magát.

— Ugy a hogy én is mondtam. Annyi, mint Matuzsálem.

— Légy csak egy fél évig, ne két hónapig köztünk, majd megmelegedel és otthonosabban leszel idehaza.

Harold egy darabig málázva nézte Jemimát s egyet sodorintott hosszú bajuszán.

— Most is olyan jó barátném vagy, mint régebben — kérdezte azután.

— Persze — felelte az.

— Valamikor nagyon jó barátném voltál nekem, tanácsadóm is voltál. Azon a ponton voltál, hogy testvéremmé legyél. Mi ketten minden időben szerettük, kedveltük egymást. Ugy-e nem hazudom, Jemima?

A leány fejével bólintott.

— Számíthatok hozzád való régi jószágodra. Kérnem, mondanom kellene neked valamit, de nincs hozzá bátorságom.

Jemima elsápadt.

— Lilyt illeti ugy-e? Eltaláltam? Kérdés csendes, bánatos hangon.

— Igen — válaszolt az. — Csakugyan őt illeti. O annyival fiatalabb én nálam, hogy szinte jogtalannak tűnik fel előttem a dolog. Mit gondolsz? . . .

— Mit szól hozzá Lily?

— Azt mondja, hogy szeret s tulateszi magát a különbségen, mely köztünk van. Felhatalmazott arra is, hogy ma este megkérjelek, add a beleegyezésedet s ez okból nincs is most idehaza. Ugy érzem Jemima, mintha Dora tért volna a tulvilágról, hogy engem üdvözöljön, ha Lilyt látom. Nekem adod feleségnek, mondd?

Egy pillanatra mély csend támadt a szobában. Mindaketten gondolatokba mélyedve néztek ki az utcára. Odakint besötétedett már, a lámpagyújtogatók lépteim kívül semmi zaj nem volt hallható. A kékes világú szürkületben csak a gázlámpák fakó, rőt fénye lobogott ide-oda. Megcsendült az estharang . . .

Lily haza érkezett. Könyved, gyors járásáról meg lehetett ismerni, hogy ő közeledik a lépcsőkön.

— Nos nekem adod-e hát Lilyt? Szólt Harold újból Jemimához.

Ez némán kezett nyújtott barátjának.

— Csodálatos egy dolog ez, Jemima — kiáltott fel Lily vidám kacagással. — Mintha csak az Isten ujjá lenne benne, nem?! Harold mégis csak testvéred lesz tehát, ugy a hogy magad is óhajtottad.

* **A miniszterelnök iskolatársai.** Negyven esztendeje mult, hogy *Szell* Kálmán miniszterelnök a szombathelyi főgimnáziumban letette az érettségi vizsgálatot. Az akkori tanulótlársak most találkozóra készülnek. Negyven esztendei hosszú távollét után most fognak találkozni azok a tanulótlársak, akiknek utjai reménység-gel, vágygal teli 1861-ben váltak el. Annak a fiatal gárdának száma már nagyon megcsappant s nem lesz érdektelen felemlíteni azokat, kik a mostani miniszterelnöknek, ki a legmagasabbra emelkedett közöttük, még élő iskolatársai. Ezek a következők: *Székely* Ferencz dr. főügyész, *Alexy* Emil dr. városi főorvos Szombathelyen, *Baron* Samu dr. orvos Csepreghen, *Dezső* Dénes dr. nagyváradi-egyházmegeyei áldozópap, a bécsi Theresianum hittan-tanára, *Köberl* János prépost-plebános Sárvárrott, *Havasy* Lajos esperes-plebános Felső-Szilvágyon, *Hatzl* Ferencz esperes-plebános Baksafalván, *Matz* Antal plebános Papócson, *Baumgartner* Alajos plebános Máriaalván. Ennyien élnek még a miniszterelnök tanulótlársai közül, míg az akkori tanáraik sorából csak egyetlenegy van életben: *Straka* Gábor nyugalmazott premontrai tanár, aki Csornán éli öreg napjait.

* **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Landl* József margittai kir. járásbírói irnokot, a székelyhídi kir. járásbíróihoz helyezte át.

* **Uj törvényszéki orvosok.** A m. kir. igazságügyminiszter a nagyváradi kir. törvényszéki fogháznál az orvosi rendes teendők ellátásával dr. *Grósz* Menyhért törvényszéki orvost, az ugyanazon törvényszék területén felmerülő törvényszéki orvosi teendőknek második törvényszéki orvosi minőségben való rendes ellátásával pedig dr. *Gerő* Sándor nagyváradi gyakorló orvost bizta meg. — Örömmel értesülünk a hivatalos lap e közleményéből, hogy sok fővárosi és vidéki orvos közül, kik néhai *Grósz* Albert örökségeért pályáztak, dr. *Gerő* Sándor, városunknak e kiváló tudós orvosa lett kinevezve e szép tisztségre, melynek betöltése sok szakértelmet és tapasztalatot kíván.

* **A vármegye versenydíja.** A gazdasági egyesület verseny egylete által az idei szeptember hónapban rendezendő löversenyre megyei díjjal 1000 koronát szavazott meg Biharvármegye. A belügyminiszter a megyei közgyűlés ezen határozatát jóváhagyta.

* **A tanítók szaporítása.** Nagyváradi városa szabadulni akar a községi iskolák fentartása által reá háruló újabb tehertől s az iskolaszék most kéri négy új tanítói állás rendszeresítését. Három tanítói állást és megfelelő iskolai helyiségek bérletét a községi elemi iskolákhoz, egy tanári állás rendszeresítését pedig a közs. polgári iskolához kívánja, a III. parallel osztály felállítását folytatán. A városi tanács egyszerűen a főszámvevőhöz tette át a fedezett kimutatása végett az iskolaszék előterjesztését.

* **Vasuti tisztképző tanfolyam.** A Budapesten fennálló vasuti tisztképző tanfolyam az idén is szeptemberben kezdődik. A fölvetelt kérés, kellően felszerelt és bélyegzett folyamodványok augusztus hó 1-től 20-ig bezárólag küldendők be a tanfolyam igazgatóságához.

* **Szerencsétlenség a királyi várban.** Súlyos szerencsétlenség történt tegnap délelőtt a budai királyi várpalota építkezésénél. Két munkás 7 méter magasságból lezuhant. Az egyik a halállal vívódik, a másiknak állapota szintén aggasztó. Tudósítónak a katasztrófáról a következőket jelenti: A budai várpalota új szárny-épületét most kötötték össze a régi traktussal.

Hogy a modern stílusban emelt új épület összhangzatban legyen a régivel, hatalmas új kupolát helyeztek most a középre. A kupola bádogozási munkákra Grossmann Ferencz főpallér ügyel föl. A kupola belsejében tegnap délelőtt szokás szerint folyt a munka. Kuthner György 19 éves és Reisenberg János 24 éves bádogos-legények délelőtt tíz óra felé föl-kusz-tak a kupola falán, és hogy feljuthassanak a kupola csucsára, egy dróthuzalon lógó létrára léptek. Már elérték a létra legfelső fokát, a mikor a dróthuzal eddig ki nem derített módon meglazult és a létra a két legényvel együtt hét méter magasságból lezuhant a kupola alján emelt állványra. A szerencsétlenül járt munkásokhoz a főpallér rögtön elhívta a mentőket azok ápolás alá vették a két szerencsétlenül járt embert és konstatálták, hogy Kuthner György agyarázkódást szenvedett és aligha éri meg a reggelt. Reisenberg sebesülései könnyebbek ugyan, de szintén elég súlyosak. Kuthnert a mentők beszállították az új Szent János kórházba, Reisenberget pedig a Petróczy-utcán lévő lakására vitték. A rendőrség részéről Szirmay Andor kerületi kapitány megindította a vizsgálatot annak a kiderítésére, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért.

* **Munkácsy Mihály anyakönyvi adatai.** Munkácsról írják, hogy Munkácsy Mihály halotti anyakönyvi kivonatában a születés helyétül »Munkács Ausztriában« kitétel, Beregvármegye alispánjának előterjesztése folytán a m. kir. belügyminiszter közvetítésével a poppelsdorfi anyakönyvvezető »Munkács, Magyarország-ra« kiigazítván, az így kiigazított anyakönyvi kivonat hiteles magyar fordításban Beregvármegye alispánjának a munkácsi állami anyakönyvbe leendő bejegyzés végett újból megküldött.

* **Uj ügyvédi iroda.** Dr. *Molnár* Jenő, a ki nemrég tette le Budapesten az ügyvédi vizsgát kiváló sikerrel, ma nyitja meg ügyvédi irodáját. A fiatal ügyvédben, kit képzettségéért s kedves modoráért jól ismernek társadalmi köreink, a nagyváradi ügyvédi kar derék és minden tekintetben kiváló tagot nyer.

* **Színész házasság Gaidizscky (Munkácsi) Pál,** a nagyváradi »Szigligeti-színház« tagja, tegnap délután esküdt örök hűséget *Szabó* Mariskának, a »Szigligeti-színház« bájos tagjának. Násznagyok voltak dr. *Hoványi* Géza és *Anlauf* János. Az esketési szertartást dr. *Vueskics* Gyula plebános végezte.

* **Negyvennyolczas honvédek és özvegyeik állami ellátása.** Szell Kálmán miniszterelnök legutóbbi körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, melyben az agg honvédek állami ellátását újból szabályozta. A körrendelet megokolásában a miniszterelnök a többi között ezeket mondja:

Különös gondoskodásom tárgyát képezte és képezi az 1848—49-iki honvédek és azok özvegyeinek állami ellátása, és ha, tekintettel arra — hogy az állami ellátásban részesülők száma még most is meghaladja a 9500-at, és hogy azok segélyezésére a törvényhozás által nagylelkűen engedélyezett évi 800.000 korona hitellel szemben még mindig 230.000 koronát meghaladó hiteltülpés mutatkozik, — az illetők ez idő szerint nagyobb arányú nyugdíjban nem részesíthetők: igyekezetem oda irányul, hogy ettől az igazán csekély alamizsnától és inkább erkölcsi elismeréstől senki se essék el, kinek arra jogos igénye van. Hogy mindazok, kik 1848—49. évben mint honvédek a hazáért életüket kockára tették, nyugdíjban részesítenek, nem csak megokoltnak és méltányosnak, hanem okvetlenül szükségesnek tartom. Eppen annyira méltányos, hogy azok az özvegyek, kik a szabadságharcz évében, vagy azt megelőzőleg, életüket, jövőjüket a haza és a szabadság védőinek szentelték, özvegyességükben megfelelő ellátásban részesüljenek. De nem találom az osztó igazsággal és a dicső honvéd

név méltóságával összeegyeztethetőnek azt, ha olyanok is részesítenének a haza elismerésében, kik valóságban nem voltak honvédek, és csak most igyekeznek kerülő utakon a névtelen hősök soraiba behatolni. Szép és nemes hivatása van e tekintetben az 1848—49-iki honvédek igazoló bizottságnak, egyleteknek és közigazgatási hatóságoknak is, és csak elismeréssel üdvözölhetem azt a törekvést, hogy azok, kik 1848—49-ben a szabadságharczban életüket, vagyonukat, jövőjüket a hazának szentelték, mint honvédek igazoltassanak és öreg napjakra lehető támogatásban részesítenek, de ez mindinkább nehéz, sőt lehetetlen lesz, ha a honvéd igazoló-bizottság és a közigazgatási hatóságok nem a legnagyobb lelkiismeretességgel, igazságos szigorral és beható gondossággal fognak eljárni, hanem rosszul alkalmazott humanizmus és engedékenység által vezéreltetve, olyanok részére is állítanak ki igazolványokat, vagy olyanok igazolását mozdítják elő, kik 1848—49-ben sem életüket, sem vagyonukat, sem jövőjüket nem tették kockára; hanem éltek úgy, mint a haza fiainak más százazrei s milliói, és semmi különös elismerésre nem érdemesítették magukat.

Az átirat ezután közli a miniszterelnök intézkedését az 1848—49-iki honvédek új ellátására vonatkozóan. Eszerint az évi nyugdíjrandóság: tábornok részére 4000, ezredes részére 960, alezredes részére 816, őrnagy részére 720, százados részére 624, főhadnagy részére 552, hadnagy részére 504, őrmester részére 144, tizedes részére 96, közvitéz részére 72 korona. Nyugdíjigénnyel az bir, ki beigazolja, hogy 1848—49-ben honvéd volt és fedhetetlen előéletű. A temetési járulék törzstiszt után 80, tiszt után 50, altiszt és közvitéz után 30 korona. A folyamodványokat városokban a polgármestereknél, kis- és nagyközségekben a főszolgabíróknál kell benyújtani.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak mélyen megsomorodott szívvél jelentik a feledhetetlen kitűnő jó apa, illetve após és nagyapának *Hirsch* Jakab urnak életének 77-ik évében, hosszas szenvedés után folyó hó 23-án éjjel történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai folyó hó 25-én délután 4 órakor (saját lakásából, Nagypiac-tér, Kugler-ház) fog örök nyugalomra helyeztetni. Nagyváradi, 1901. július 24. Áldás és béke poraira! Dr. *Hirsch* Lázár, dr. *Horvát* Lajos fiai, dr. *Deák* Jakab, *Hirschmann* Ede vejei. Özv. dr. *Horvát* Józsefné, dr. *Hirsch* Lázárné, *Weisz* Ceczil, dr. *Horvát* Lajosné *Dietz* Magda menyei. Dr. *Deák* Jakabné *Hirsch* Zsuzsa, *Hirschmann* Edéné *Hirsch* Eveline leányai. *Hirschmann* Annuska, *Hirschmann* Gyula, *Horvát* Ilonka, *Horvát* Margit unokái.

* **Pénzért adott bizonyítványok.** A Kormos—Szelle-ügy piszkos hullámai le sem esendültek még és ime egy másik ilyen ügy is foglalkoztat már bennünket. *Szeszler* Dávid komáromi polgári iskolai igazgató ügye ez. A derék tanfériu fegyelmi ügyét tárgyalta tegnap a fegyelmi bizottság. A vád, melylyel illetik, nem kevesebb, mint hogy pénzért vizsga nélkül bizonyítványokat adott ki. Amilyen épen tetszett. A csupa jeles valamivel drágább, aki elégséges osztályzattal beéri — kevesebbet fizet! Épületes história, ugyebár? De ez még nem minden. A fegyelmi vád szerint a derék tanfériu még többet is tett. Egyszerűen meghamisította a bizonyítványokon három tanár nevét. Erkölcödéssel várjuk az eredményt.

* **Vasuti elgázolás.** Tegnap este *Bogojeva* közelében a *Dálya* felől haladó vonat egy vasuti átjárónál elütött egy kocsit, mely alkalommal három munkás ember életét vesztette. A gabonával megrakott szekeren *Jaszkó* Antal, *Senyó* Ferencz, *Vukics* Vászó és *Gyókics* Mladen ültek, meglehetősen ittas állapotban. Este 9 óra tájban értek a vasuti átjáróhoz, melynek

sorompója fel volt nyitva. Hangos dalolással hajtottak s nem vették észre a vonat közeledését. Már fönt voltak a vasuti töltésen, amikor a sorompó előttük lezáródott. A következő perczben a robogó vonat elkapta a kocsi hátulsó részét s a rajta ülő emberek Gyokics kitévelével, ki a lovakat hajtotta, kibuktak a kocsiból s a vonat kerekei alá kerültek, hol mind a hárman szörnyet haltak. A megmenekült kocsis értesítette a szerencsétlenségről Draszó István pályáért, kinek segítségével a halottakat elszállították. A vizsgálat megejtésére a vizsgálóbíró kiutazott a helyszínére.

* **Számtisztek fizetésemelése.** A tegnapi tanácsülésen ismét szóba került a nagyvárosi számtisztek fizetés felemelés iránti kérelme. A főszámvevői javaslat szerint nagyon is *méltányos és megszivlelendő* volna kérelmük, de a város jelenlegi anyagi helyzete nem engedi meg annak teljesítését. Nem szólunk már többet e kérdéshez, több ízben kifejtettük már véleményünket. Az azonban rossz szul eshetik a város derék, szorgalmas számtisztjeinek, hogy mindenre van pénze a városnak, — bolgár diákok ellátására, haszon nélküli tanulmányutakra, csak a nevelésesen javadalmazott, a nagyon szerény anyagi helyzettel küzdő tisztviselők felsegélyezésére nincs. A közgyűlés figyelmébe ajánljuk a számtisztek kérelmét s bizonyára fognak is élni a kékczeruza jogával a költségvetés tárgyalása alkalmával és egyes felesleges tételek kihagyásával lehetővé teszik a *méltányos* kérelem teljesítését. A főszámvevő *korpóllékot* fog ajánlani, »idővel«, ha javul az anyagi helyzet, de mi most ajánljuk a fizetés felemelését. A közgyűlés bizonyára méltányos lesz, hiszen csak évi *kétezer* forint több kiadást fog okozni.

* **A kórház ügyei.** Biharvármegye kórházi választmánya tegnap több fontosabb ügyben ülést tartott. Szanyogh Péter alispán elnökölt; jelen voltak: Wallner Ödön, dr. Popovits György, dr. Fráter Imre, dr. Baróthy Akos, Gerő Armin, dr. Révész Vilmos, Miskolczy Árpád, Hegyesi Márton, Keszthelyi Zoltán és Szártory Endre gondnok. Az ülés lefolyása a következő volt. A kórházi tisztviselők fizetés felemelése iránti kérelmét véleményezés végett kiadták a megyei főszámvevőnek. — A vízvezetési berendezés gondozásával további 3 évre Goldberger Lajos iparost bízták meg. — A kórházban most eszközölt építkezéseket a kiküldött albizottság rendben találta. — A tébolyda építés céljaira megvásárolt Krizsár-féle telket egy évre bérbe adták Kádár Jánosnak. — Teljesítették a kórházi igazgató-főorvos azon kérelmét, hogy az elmebetegek osztályához kísérletképen egy főápolót alkalmazhasson. Ezzel véget ért az ülés.

* **A rendőrség ügyetlensége.** Már említettük, hogy a rendőrség által a Berger Lajos borkereskedőnél vett bormintákat a budapesti vegyvizsgáló állomás hamisaknak találta. A rendőrség ezért Berger Lajost a mesterséges bor forgalomba hozásáért 300 korona büntetésre s az általa elmért borok értékének megfelelő 3100 koronára ítélte, mely utóbbi összeg a szegényalapot illetné. A hamis bor eladóját: Veszelszky Ferencz pécsi borkereskedőt pedig 600 koronára ítélték. Tegnap került ez az ítélet másodfoku elbírálás alá a tanács-hoz. Berger Lajos büntetését helyben hagyták, azonban a szegényalapra fizetendő 3100 korona összeget 507 koronára szállították le, mivel a rendőrség, mikor a bormintákat vették, elpuskázta a dolgot s nem minden bejelentett hordóból vettek bormintát. Így csak azoknak a hordóknak a tartalmát lehetett felszámítani, a melyekből mintákat vettek.

* **Megüresedett egyetemi tanszék.** A hivatalos lap tegnapi számában a vallás- és közoktatásügyi miniszter pályázatot hirdet a budapesti m. kir. tudomány-egyetemen a Laufener tanár halála következtében megüresedett elmekör- és gyógytani tanszék betöltésére. E tanszékkel, ha rendes tanár nevezetik ki, 6000 korona évi fizetés, öt évenként 800 koronával emelkedő, legfeljebb 4000 korona korpótlék, nemkülönben 1000 korona lakáspénz, rendkívüli tanár kinevezése esetén pedig 4000 korona évi fizetés, öt évenként 500 koronával emelkedő, legfeljebb 2000 korona korpótlék és 1200 korona lakáspénz van egybekötve. A pályázó korát, vallását, végzett tanulmányait, irodalmi munkálkodását és eddigi működését igazoló okmányokkal fűszerelt folyamodványok a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterhez czimezve, 1901. évi szeptember hó 1-ig a budapesti tudományegyetem orvosi karának dékáni hivatalánál nyújtandók be.

* **A pomázi gyilkosok.** Szörnyű rablőgyilkosság színhelye volt az elmúlt éjszaka a főváros tőszomszédságában levő Pomáz község. Schiessl Antal ottani korcsmárost meggyilkolták és kirabolták. A vakmerő rablőgyilkosok a kutba dobták áldozatukat, nehogy a gyilkosságot rögtön észrevegyék. Magukkal vitték a gazdag korcsmáros összes pénzét, értéktárgyait s egy 40.000 koronáról szóló takarékpénztári könyvet. A pomázi csendőrség táviratban értesítette az esetről a budapesti főkapitányságot, mely azonnal intézkedett a Pesti hazai első takarékpénztárnál a 40.000 koronás betét letiltása iránt. A rejtélyes ügyben a szentendrei járásbírósa még tegnap éjjel megindította a vizsgálatot és az erélyes kutatásnak eredménye lett, mert a gyilkosok ma reggel már kézrekerültek. A főkapitánysághoz érkezett távirati jelentés szerint ugyanis a korcsmárost a tulajdon felesége és Engler Ignác pomázi parasztleány ölték meg. Schiessl Antal kikapós felesége régóta csalta az urát. Az asszony bőkezűen bánt csókjaival és a faluban több legény nem hiába udvarolt a szép korcsmárosnénak. Legutóbb Endlerrel szűrte össze a levet. Szerelmüknek utjában volt az öreg Schiessl, a ki nem jó szemmel nézte Englert. Néhányszor ki is utasította ezért a korcsmárból. Engler megvallotta a csendőröknek, hogy ő ölte meg a korcsmárost, de az asszony segédkezett neki. A csendőrök a két gyilkost megvasalták és még ma átkísérika büntető törvényszékhez. Schiessl takarékpénztári könyvét megtalálták Englernél.

A délafrikai háború.

Lassankint újra bebizonyul, hogy a búrok kétségbeejtő helyzetéről angol forrásból eredő híreknek legnagyobb része hazugság. A helyett igaz az, hogy Kitchener lord rövid idő alatt kénytelen lesz a kormány előtt kijelenteni, hogy a háború nem egy évig, hanem még beláthatatlan időig eltarthat.

Már maga az a körülmény, hogy Pretoriától 10 kilométernyire állandóan búr kommandók tartózkodhatnak, a melyektől az angolok nem szabadulhatnak s a melyekből éjente számosan ellátogathatnak Pretoriába, hogy onnan a szarvasmarhákat, öszvéreket elhajthassák; világosan elárulja, hogy az angol hadvezérletnek már annyi katona sem áll rendelkezésére, hogy a főhadiszállást biztonságban tartsa az ellenséggel szemben.

A betegségek is óriási pusztítást visznek véghez az angol hadseregben, a melynek hiányait nincs mivel pótolják. A búrok majdnem minden nap megrohanják az angol katonai vonatokat. Elszednek minden lőszert, élelmiszert és ruha-készletet. Az őrséget ingre vetkőztetik s majdnem csupaszon küldik vissza.

Pretoriába gyakran érkeznek vonatok ilyen levétköztetett angol katonákkal, a kiket mély

szégyenérzettel szokott fogadni Kitchener lord. A nagy búr vezérek és parancsnokok még helyt állnak. Számos kommandó czirkál az angoloktól »megszállott« országok területén, a melyek folyton nyugtalanságban tartják az angol tábornok urakat s verik őket jobbra-balra. Mikor hírekben szélcsend áll be, akkor az angolok rendszeren nagy vereségeket szenvednek.

A katonai cenzura ilyenkor visszatart minden táviratot, nehogy a londoni közvélemény megtudja a valót. Az angolokra nézve a helyzet nemcsak hogy nem javult, hanem napról-napra rosszabbodik. Kitchener utált személyiség a búrok előtt, főleg abból az okból, mert szüntelenül megvesztegetési kísérletekkel ostromolja őket.

Es mivel ez nem sikerült, az angol tábornoknál fogva tartott búr asszonyokon s gyermekeiken áll bosszút, a kiket éheztet s a hideg téli éjszakákon kikergettet táboraikból. Ennek folytán a búr asszonyok és gyermekek között borzasztóan pusztít a halál. Mindezzel azonban nem ér el semmit, hanem csak a saját dolgát rontja meg, ilyen körülmények között a békét tehát nagyon bajos lesz kiderítozni, a mint arról Londonban pár nap előtt nagyban álmodoztak.

EGYESÜLETEK.

Zászlószentelési ünnepély.

A *mezőpetérdi lassali szent János egylet* még alig egy fél éves multja után ismételtan tanujelét adta életrealóságának azáltal, hogy e hó 21-én fényesen sikerült ünnepélyben részesítette a községet és a környékbeli érdeklődőket. Az ünnepély létrejötté és kiváló sikere az ifju egylet áldozatkész buzgó alapítójának és vezetőjének dr. Csókás Vidor s. lelkesnek érdeme, a ki az ünnepélyes szent mise előtt élénk és meggyőző szavakkal ecsetelte az egylet célját, annak szükségességét.

Felhívja az ifjuságot, hogy tömörüljön a zászló alatt, melyet ma szentelt meg a jubiláló plebános Brázay János szentszéki tanácsos, amely alkalommal özv. Hajagosné kegyeskedett a zászlóanyai tisztet elfogadni.

Az ünnepség folytatása képpen színre került az »Anna« című dráma, általános tettség és siker koronázta előadással. Kitűnő alakítással és valódi drámai hévvel könynyeket csaltak a nézők szemébe Sággy Szerénke k. a. (Janka) és Kelemen Mariska k. a. (Anna). A drámai hangulat ellensúlyozásán utólérhetetlen könnyedséggel — komikummal — tűnt ki Sággy Rózsika (Juczi) és Barth István (Péter).

Meglepő hatással adta Korn Antal a megcsalt férj és Tóth Imre a házibarát szerepét.

Az ünnepélyt befejezte az egylet pénztára javára rendezett zártkörű táncmulatság, melyen jelen voltak.

Leányok: Fogarassy Jolánka, Kovács Ilonka, Sággy Szerénke, Sággy Rózsika, Sággy Irénke, Thanoffer Szerénke, Kerekes Mariska, Kerekes Juliska, Tóth Lilike, Govrik Annuska, Kelemen Mariska, Kelemen Terus, Kelemen Katicza, stb.

Asszonyok: Fogarassy Lajosné, Sággy Gusztávné, Thanoffer Pálné, özv. Ennenkel Jánosné, Gábrriel Ignáczné, Szendrey Istvánné, Farkas Jánosné, Brázay Katalin, özv. Kerekes Odónné, stb., stb.

IRODALOM.

Széchenyi levelei. Széchenyi Miklós gróf, praelátus, esztergomi kanonok, jaáki apát, a Széchenyi Múzeumnak ajándékozta Széchenyi István gróf két eddig ismeretlen s érdekes levelét, mindakét levelet Tolnay Antal

czenkei plebánosnak a czenkei plebánia-templom építése dolgában, mint a czenkei egyház pátrónusa írta a »legnagyobb magyar« és pedig élte utolsó szakában. Az érdekes rövid levelek így szólnak:

Deczember 30. 1859. Barátom, e folyó hó 27-én irt soraira sietek válaszolni. Legokosabb lesz a templomot bezárni! Építőmester se nézhet a falakba! Már most, valamit csakugyan gondolunk jövő évre. — Bár ne építettek volna annyit és oly pompásan — volna akkor e célra is elég költség. On tudja, hogy jövedelmeim tetemes része — 30.000« életjáradék, — mely élettemmel egyszerre megszakad, tehát, mert az a nagy csorba és én sem volnék gyermek, félra kellene tenni valamit, de a »cifra gazdagság« után nagy ugyan a köztaps — de nem igen tellik a pénztár!!! Sietve, őszinte honfitárs. G. Széchenyi István.

Február 6. 1860. Kedves lelkész Barátom! Sorait örömmel vettem. Fejem erősen szédél, egyébiránt nagyon el vagyok foglalva, csak röviden írhatok! Ybl Miklós lesz építőmesterünk! Már itt volt és 14 nap leforgása után Czenken lesz. Kérem, kérje meg akkor tanácskozássra Hajnik és Paur urakat tartsatok Ybl építészszel egy rendes ülést, rövid jegyzőkönyvvel, egyedül emlékezet végett. Mint Ybl urral szoltam és számolok —: Az idén lehetne végezni a sarkalokat 1861. felépíteni az egészet, — 1862. pedig beszerelni és őszkor beszentelni. Akkor tán még élek. — Sietve, Isten áldja. Széchenyi István. — Az utóbbi levélírása után két hónappal Széchenyi halott volt. Elborult elmével, egy lövéssel szétzúzta agyát s nem érte meg, amint hitte, hogy a czenkei templomot fölépítsék, fölszereljék és fölszenteljék.

Igazságszolgáltatás.

Szinlap leközlése — szerző jogbitorlás. Megirtuk már, hogy a kolozsvári bíróság Megyeri Dezső kolozsvári szinigazgató panaszára elítélte az odaváló Színházi Újság szerkesztőjét, Herczeg Jenőt szerzői jog bitorlásáért, mert a lapjában leközlötte a szinlapokat. Érdekesnek tartjuk a kolozsvári törvényszék ítéletének megokolását — szóról-szór: — reprodukálni. Ime:

Habár a szinlap a szó valódi értelmében szellemi terméknek nem nevezhető, mert összeállítás egyszerű sablon és mechanizmus és nincs is egy oly közkeletű esztetikai munka (iráyat), mely a szinlapot az irodalmi termékek valamely válfaja közé sorolná, mégis tekintettel arra, hogy az 1884. XVI. tcz. tárgyalása alkalmával beadott s ennek alapszolgálat törvényjavaslat indokában határozottan ki lett mondva, hogy bármely írói mű, tekintet nélkül arra, hogy belbecsesei, vagy legesekélyebb irodalmi értékkel bír-e, vagy sem, a szerzői jog védelmével vonatkozásban szellemi terméknek tekinthető; tekintettel továbbá arra, hogy a keresethez mellékelte szinlap-példányból kitűnik, hogy a felperes, mint szinlap szerkesztője, annak utánnyomását eltiltotta s az ilyen kikötéseket egy jogrenddel bíró álamban annyival is inkább figyelembe kell venni, mivel az alperes szerkesztése alatt megjelent színházi újságban közzétett szinlap nemcsak az előadandó szindarab személyzetét, hanem a szerepeknek a színház személyzete közötti kiosztását is — ami pedig egyenesen felperes elhatározása és ténykedésétől függött — tartalmazza s felperesnek ezne írásban foglalt elhatározása kétségtelenül az k írói tulajdonát képezi s végül különösen tekintettel arra, hogy alperes lapjában a szinlap alakja utánözva van, miből megállapítható, hogy alperes a közönséget egy hírlap hivatásának megfelelőleg nem annyira az előadandó szindarabról tájékoztatni akarja, mint inkább a felperes tulajdonát képező szinlap keleudősége rovására a maga lapjának elárusítását kívánja biztosítani s így kétségtelenül jogs magánérdekeket sért — alperes ellen az 1884. XVI. törvényzcikk 5. §-ában irt szerzői jogbitorlás vétsége megállá-

pitandó s ezért ő a fennidézett törvény 19. §-a értelmében az ítélet rendelkező részében meghatározott pénzbüntetéssel volt sújtandó.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Írta: Lucien Biart.

Franziából: K-ő.

28.

Egy este egy óriás termetű, nyílt, szinte gyermekes arcú lovag állott meg a tanya előtt, félszeg, kissé szegletes mozdulatokkal. Másodunokácscesse volt don Estevannak, a ki talán nem is tudott létezéséről.

— Atyám meghalt, mondá az ültetvényesnek, hitelezői elvették a birtokát s mikor mindent kifizettem, maradt husz piasztarem és a lovam. Eszembe jutott, hogy anyám sokat beszélt önről, felültem hát Aladora s eljöttem egyelőre menhelyet kérni, a jövőre pedig szives pártfogását.

— És te háromszáz mérföldet tettél meg ennek a szegény állatnak a hátán?

— Igen, nagyon jó fajtája van és sokat kibír, de most már csakugyan ideje, hogy megpihenjen.

— Gyere te, egyél és irjál. Légy meggyőződve, hogy szívesen látunk házukban, mely most már a tied is. Majd ha meggondolod, hogy mihez akarsz kezdeni, akkor megbeszéljük a többit.

Egy hónappal rá, hogy Ricardo a tanyára jött, búcsuzni akart don Estevantól.

— Ideje hogy elutazzam, mondá.

— Elutazni, kedves öcsém! kiáltott az ültetvényes; mi ütött beléd? talán nem jól érzed magadat nálunk?

— Szeretem az unokahugomat, felelt a fiatal ember megszorítva korbácsát úgy, hogy az összetört.

Don Estevan szemei felcsillantak. Ricardo is a tanyán nevelkedett, értett a dohánytermeléshez, a munkásokkal való bánáshoz, herkulesi ereje és naiv gondolkodásmódja nagyon tetszettek az ültetvényesnek, ki unokácscesében az ember ideálját vélte feltalálni.

— Szereted unokahugodat s el akarsz menni? kérdé; bolond vagy!

— Szegény vagyok.

— De becsületes vagy, mit mostani elhatározásod is bizonyít. Bizony a te helyedben én maradnék. Azt mondod, hogy szegény vagy? Nyerd meg a leány szívet, mint már megnyerted atyjáét, és akkor öcsém egy pár hét múlva ez a birtok Gutierrez Ricardot nevezi tulajdonosának.

Az ifju megindultan fogta meg nagybátyja kezét.

— Legyen, mondá; nem megyek el, míg meg nem győződöm róla, hogy ő nem képes engem szeretni.

Don Estevan sietett a szerinte jó hírt közölni.

— Már nem félsz, hogy leányod szemei megölik őt? kérdé ez.

— Pokolba a babonával! kiáltott az ültetvényes, kinek az öröm vissza adta józan esztét, Ricardo termetétől maga a sátán is megijedne. Beszéljek Micaelával unokafivérem szerelméről?

— Teljesen várd meg, míg magától szeretni fogja.

Don Estevan azonban nem tudott szinlelni Ricardo nevében csakhamar vallomást tett leányának s rövid idő múlva Orizava városában mindenütt elterjedt Micaela új eljegyzésének híre.

Egy délután a fiatal leány a szokottnál nyugtalanabban és idegesebben parancsolta meg, hogy lovát fölnyergeljék; fölment a domboldalra s behatolt az erdőbe. Itten minden elővigyázat nélkül össze-vissza lovagolt, áthaladt több sötét völgyön s egy sziklás hegyoldalra ért. Itt kénytelen volt lassabban haladni s észrevétlenül egy kis síkságra ért, mely csak alacsony vihártépett akáczokkal volt benöve. Valamivel lejjebb egy

patakocskára csörgedezett, a sziklás talajon ezer apró vizesét képezve, míg a völgybe leért. A víz egy aranyvirágú orchideákkal félig elfödött kis barlang nyílásából tört elő s onnan egy széles gránitlapon megtörve gyorsan iramodott a völgy felé. Micaela leszállt lováról s a forráshoz ment.

Egyszerre a magára hagyott Brasco nyertett s hátraszegte füleit. Csaknem ugyanazon pillanatban a hegytetőn egy fehér paripán ülő lovag jelent meg: Fuenleal Miguel. Körülherdozta szemeit, anélkül, hogy Micaelát észrevett volna, kit egy szikla eltakart.

(Folyt köv.)

Az áruló Bánffy.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, július 24.

A M—g ma esti számában nagyszenzációt keltő értesülést közöl *Bánffy Dezső* báróról, mely kiegészítése a N. Fr. Presse ismert cikkének.

Deczember elsején tolmácsolta *Bánffy Dezső* báró az abszolút kormányzást a királynak. Mikor e célból a képviselőház felosztására kért engedélyt, az uralkodó teljesítette kérését; azonban rövid időn belül jelentést követelt. A monarchia mindkét államában abszolút kormányzás legyen, — ez volt a cél. A gonosz terv királyunkon akadt meg, mert osztrák tanácsosait is meghallgatta abban a dologban.

Két konzervatív főur kijelentette, hogy Magyarországon felfordulást rendezni az autonómiai viszonyokkal szemben veszedelmes. A magyar alkotmányának legkisebb sérelme is fölizgatja s az elnyomással beláthatatlan rázkódtatást, reparálatlan válságot idézne elő, mert a magyar mostani uralkodójában sem bizna többet.

Az alkotmány fentartása mellett *Welsersheimb* osztrák honvédelmi miniszter foglalt állást s ha *Bánffy Dezső* báró terve sikerült volna, kérte volna nyugdíjaztatását, mert a történelemnek már nem akart tanuja lenni.

Az uralkodó ekkor hívta meg *Széll Kálmánt* és megindult a szabadelvűpártból a kilépés nyíltan a Tisza-lex miatt, valójában pedig az alkotmányért. *Goluchowsky* külügyminiszter az alkotmány mellett foglalt állást, a többi miniszter magatartása nem tudható.

Nem érdektelen, hogy mikor a volt miniszterelnököt az árulás meggyalázó, súlyos vádjával illetik, az ó-budai választókerület polgárai felajánlották neki a mandátumot. *Bánffy* nem nyilatkozott ugyan a jelöltség elfogadására nézve, de beavatott körök azt hiszik elfogadta s a program beszéd megtartását augusztus 16-ára ki is tűzték.

TÁVIRATOK.

Az angol királyi párról.

London, július 24. A Reuter-ügynökség értesülése szerint eddig semmiféle előkészületeket nem tettek a király vagy a királyné külföldi látogatására. Határidőt sem tűztek még ki eféle látogatásra. (M. T. I.)

Váltóhamisító jogász.

Budapest, július 24. (Saját tud. táv.) Kistaludi Liphay Pál kecskeméti föld-birtokos fia ki a jogot Kolozsvárott végezte, Newyorkba szökött. 32.000 forintot váltót hamisított az apja és bátyja nevére. A fiatal ember igen nagy lábon élt, ami miatt kiskorúsították is, majd hidegvizgyógyintézetbe küldték. Aztán internáltak s kikerülvén a gyógyintézetből, folytatta a pazarlást. Osszekötetésbe került Vargával, a braganzai herceg ügyében elítelt pénzuzsorással és Pártlaurával, egy fővárosból kitiltott nővel. Pártl annyira behálózta, hogy házasságot ígért neki. Pártl Laura 20.000, Varga 12.000 forintos hamis váltót csikart ki tőle, ami miatt be is perelték. Az apja és bátyja, ki ráczkevei szolgabíró, megesküdtek, hogy nem ők irták alá a váltókat. A fiu elmenekült, de körözését elrendelték.

Eihunyt metropolita.

Szófia, július 24. Kelemen metropolita, a zsinat elnöke meghalt.

A braganzai herceg váltói.

Budapest, július 24. (Saját tud. táv.) A Ferencz József braganzai herceg nevére hamisított váltók dolgában a kir. kuria ma döntött. Az elítelt Varga és Lefkovits semmiségi panaszát elutasította.

Az angol hadsereg hadgyakorlatai.

London, július 24. Az alsóház tegnapi ülésén Brodrick hadügyminiszter kijelentette, hogy ez idén nem lesznek nagy őszi hadgyakorlatok, mert sok csapat Dél-Afrikában van.

Öngyilkos ügyvéd.

Veszprém, jul. 23. Nagy szenzációt keltett Veszprémben az a hír, hogy Fodor Mihály dr. veszprémi ügyvéd, a várpalotai takarékpénztár ügyésze, a ki a nyár eleje óta Pomázon nyaralt, ott ismeretlen okból öngyilkossá lett. Az ügyvéd, aki családos ember és mindenütt kedvelt egyéniség volt, valami belső bajának gyógykezelése miatt nyaralt Pomázon. Ugy mondják, hogy az a tudat, hogy baja gyógyíthatatlan, kergette a halálba. Öngyilkosságát forgópisztolyal követte el. Halántékon lötte magát és szörnyet halt. Az ügyvéd holttestét Veszprémbe szállították, hol tegnap délután temették el nagy részvét mellett.

Robbanás egy hajón.

Stokholm, július 24. A Lotise-Adalaine nevű amerikai háromarbozos hajón történt robbanásnál, mint most konstatálták 13 ember vesztette életét, köztük a hajó kapitánya. (M. T. I.)

A búr háború.

London, július 24. Kitchener táviratozza Pretoriából, hogy 21-én reggel Bonfortwesttől északra nyolcz mértföldnyire Stoper kommandója megállított, kifosztott és felgyújtott egy vonatot, a mely fölszerelési tárgyakat és készleteket hozott Fokvárosból. Angol részről három ember elesett és tizennyolcz megsebesült. French tábornok jelenti, hogy 21-én reggel Gradocknál a hegyek között Kruitzinger megtámadta Crabbe ezredes 300 főnyi

csapatát. Az angolok lovai elfutottak és Brabbe egész napig tartó harcz után kénytelen volt visszavonulni Mortimer felé. Az angolok vesztesége nem nagy.

London, július 24. A Timesnak jelentik Krügersdorpból 22-iki kelettel: Allenby ezredes azt jelenti, hogy a napokban 1000-nél több búr érintette Kroenbraast (Krügersdorp mellett). Meghódolt búrok is megerősítik, hogy az összes búr vezérek még egyszer készülnek dél felé előnyomulni.

London, jul. 24. A Daily News szerint hire jár, hogy Londonban tárgyalások folynak a délafrikai béke érdekében. (M. T. I.)

K i n a.

London, jul. 24. A Standardnak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: A Woodlark angol hadihajó és a Decidee francia ágyunaszád a Pojang mellett Niangszu tartományban lévő Nuthicsengbe ment, mert állítólag viszálykodás támadt a katolikus és a protestáns kínaiak között.

KOZGAZDASAG.**Nagyváradai hetivásár.**

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1901. július hó 23-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 11.20—13.60. Kétszeres buza 12.60—12.40. Rozs 13—12.—. Arpa 9.60—9.60. Zab 14.——13.40. Tengeri: 10.60.—10.20. Borsó 36.—. Lencse 42.—. Bab 15.90. Köleskása 25.—. Burgonya 6.—. 100 kiló lángliszt 26.—. zsemlyeliszt 25.50. fehérkenyér liszt 24.50, barnakenyér liszt 22.—. széna fuvarral 4.60, szalma 1.10 Szalonna 104.—, 6 kiló zsúp-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —14. 1 köbm. bükfka 6.40, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84. Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor

—80. Pálinka —.72. Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kőszó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szapan 48.—, mosott birka gyapju —.—. magyar gyapju —.—. Egy hektoliter óbor 66.—, új bor 54.—, mész 2.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.— kendermag 22.—. köles —.— repcze 23.—, dió 54.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalona 1.28, sertéshus — 96, juh-hus 68, veres hagyma 12, fog hagyma 36, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. büköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1901. július hó 23-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 660—760, egy pár másodrendű jármás ökör 550—650, egy pár harmadrendű jármás ökör 280—580, 1 drbfejős tehén 120—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr 175—245. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 125—185, 2 drb. veres borju 24—50, 1 drb. fél éves borju 36—52, 1 drb egy éves borju 46—80, két éves borju 76—240. 1 drb hizott sertés 80—150, 3 ár fél éves 29—34, 1 pár egy éves sertés 38—56, 1 pár két éves sertés 70—136. 1 drb igás ló 180—260, 1 pár ökrbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36. 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbor 10—20.

Forgalmi kimutatás 1901. évi július hó 23-ról. Tiszta buza körülbelül 600 hltr, kétszeres buza 90 hltr, rozs 220 hltr, árpa 200 hkl. zab 110 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 200 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 90 drb, félhizott 130, sovány 115, süldő 300, malacz 360, hizott marha 14, jármás ökör 424, fejős tehén 234, borju 230, bivaly 270, juh és kecske 12, ló 537.

NYILTÉR.**Dr. Molnár Jenő**

ügyvédi irodáját

N.-Váradon, Kapucinus-u. 70.

sz. a. megnyitotta.

155.

Építkezők és gazdák figyelmébe

ajánlom építkezési- és gazdasági czikkekkel felszerelt raktáramat, a hol a **legelőnyösebb árak** mellett csakis **első rangu gyártmányok** szerezhetők be.

Telefon 67.

Telefon 67.

Raktáron tartok**Építkezők részére:**

I-ső rendű Beocini Román- és Portland-Cementet, Valódi szagtalan tüzmentes Asphalt fedéllemezeket, Elszigetelő lemezeket és elszigetelő anyagokat, Kitűnő menyezetrádfonatot, Erdélyi szobrász- és alabastrom gipszet, Carbolineumot- és Tinctoral (fatelítésre), Disztéglákat (nyers építkezésekhez), Római és Velencei Cement mozaik lapokat, Kőanyagcsöveket.

Nagyon olcsó árakban!**Gazdák részére:**

Valódi orosz kaukázusi gépolajat (eredeti hordóban), Valódi Oliva gépolajakat, Henger- és Dynamo gépolajakat, I-ső rendű Repcze olajat (égető olaj), Kitűnő Tovotte gépszirt, Kék uszó kocsikenőcsőt

Legelőnyösebb petroleumforrás!

Krugstein Izidor utóda Rosenberg Izsó,
Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határiddék.

Budapest, július 24.

Buza októberre	—	—	—	—	8.10
Buza áprilisra	—	—	—	—	—
Tengeri	—	—	—	—	5.16
Rozs okt.	—	—	—	—	6.88
Zab ápr.	—	—	—	—	6.36
Káposzta, repeze, aug.	—	—	—	—	—

Értéktőzsde.

Budapest, július 24.

Osztrák hitel	—	—	—	—	664.75
Magyar hitel	—	—	—	—	668.—
Allamvásut	—	—	—	—	655.—
Rimamurányi	—	—	—	—	446.50
Magyar jelzálog	—	—	—	—	447.25
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. július 24-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	118.35
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	92.80
Magyar vasúti kölcson aranyban 4,9%	—	—	—	—	120.25
Magyar vasúti kölcson ezüstben 2,1%	—	—	—	—	100.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	118.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	92.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.—
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	—	—	—	—	93.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	173.—
Tiszszabályozás szegezi sorsjegyek kölcson	—	—	—	—	143.50
Oszták járadék papirban	—	—	—	—	98.95
Oszták járadék ezüstben	—	—	—	—	98.80
Oszták járadék aranyban	—	—	—	—	118.—
Oszták korona járadék	—	—	—	—	96.75
Oszták államsorsjegyek	—	—	—	—	139.50
Oszták magyar bank részvény	—	—	—	—	16.40
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	687.—
Oszták hitelintézet részvény	—	—	—	—	687.—
Párisi vista	—	—	—	—	95.25
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	19.04
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	117.47
London vista	—	—	—	—	239.70
20 márkás arany	—	—	—	—	28.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyük, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkek.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

147-18-0

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	730	950	—	—	435	—	858
Vásártér	722	946	*1133	235	427	648	850
V.-Velenceze	740	1000	1149	301	445	705	915
Rontó †	754	1014	1203	314	459	718	929
Püspök-fürdő	805	1025	1209	321	509	726	939
Félix-fürdő	817	1037	1220	332	521	737	951

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	820	1042	*1221	335	524	741	953
Püspök-fürdő	838	1100	1232	347	541	753	—
Rontó †	842	1104	1236	351	545	758	1000
V.-Velenceze	855	1117	1249	406	600	811	1013
Vásártér	905	1131	104	421	608	826	1029
Nagyvárad	911	1127	—	—	615	—	1023

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközölteinek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.